

En llengua d'oc trobem *samit* en rima en *i*, ja en el S. XIII (rimant amb *ardit*, cita de MzPi. en la seva ed. del *Cid*, 903); i Peire Cardenal (*Predicansa*, v. 11) escriví «Tals a vestit / drap de *samit*, / e pot ben gran aver mandar, / que ges no l do / nom de baró / cant li vei malvestat menar». També el tenim en fr. ant. *samit* id., d'on passà a l'a-al. mj. *samit* (avui al *samt*) i a l'it. ant. *sciamito* (l'accentuació del qual, que s'ha cregut en la *a*, no es pot assegurar tractant-se d'un mot medieval)

Etimologia admesa per tots els lingüistes, veg *REW*; *FEW* IV, 418a; *MzPi*, l c.; i l'article JAMETE del *DCEC/DECH*. En cast. antic apareix de vegades com *xamit* (*Sa Maria Egipcíaca*, c. 1300, i un altre contemporani), però és més comú *xamet* (*GrConqUltr* Rivad. XLIV, 305; *L. de Alex*, 1338, 2377), i ja *xamed* en el *Cid*, *xamete* en textos del S. XIV

MzPi, a causa de l'etimologia, va dubtar de l'accentuació; però com que cap text català ni castellà no porta el mot en rima, no hem de dubtar que s'hi accentuava el nom en la mateixa síl·laba que en llengua d'oc i en francès; i també la *í* llarga de l'alemany mitjà prova que en romànic s'accentuava *i*. En castellà mateix no podem creure que, si s'hagués accentuat *xámed o *xámet s'hagués pogut convertir en *xámete: el resultat posterior hauria estat certament *xámed, com en *huésped*. És, doncs, errònia l'accentuació *sàmit* amb què s'ha imprès en l'ed. de *Blanq* i en la de l'*Arbre de Filosofia d'Amor* de Llull: «can l'amic fo mort --- cobtiren-lo ab un bell *samit* blanc --- altre *samit* vermell, --- altre *samit* blanc» (*NCL*. CXVII, 129.7)

Quant a la terminació castellana no hi ha dificultat a creure que la terminació *-it*, rara en castellà, vagi ser canviada per *-et(e)* tan freqüent en els gal·licismes i mossarabismes (encara que a l'E. Mj no existia tal sufix diminutiu en castellà propi, com sembla creure el Sr. Rodon).

Justament per aquesta discussió vaig posar de relleu que la via d'entrada en castellà no estava ben aclarida; però no pas perquè dubtés gens, ni en dubti ningú, de l'etimologia grega. El nostre tècnic de teixits Sr. Camil Rodon i Font va entendre-ho malament, com si aqueixa etimologia estigués en dubte, i suposo que això devia portar-lo (a ell o a algun assessor afeccionat a l'etimologia) a consultar el *Glosario Etim. or.* del «catedrático» Eguílaz (obra prestigiosa en altre temps fins que es va veure que és un mastegall d'errors lingüístics i d'erudició adulterada o de segona mà); i allà llegí que *xamete* és derivat d'un nom de teixit *xame* del qual troba tres casos en un doc. de 1275 (d'un article de la revista *El Arte en España* Però *xamete* no pot ser derivat de *xame*. Ajuntant-se a aquest mal fonament filològic, el fet que la tècnica dels lligats tèxtils actuals el feia dubtar que el *samit* es fes amb sis fils, això ens ha valgut un article (en la «Revista de la Indústria Tèxtil», Bna. n.º 19, març 1962, 117-121), on aporta dades sobre la història més o menys moderna d'aquests lligats; dades no sense valor, certament, però mostrant que no s'adona prou que, en el Bizanci de

l'alta E. Mj, aquesta tècnica havia de ser molt diferent.

Una cosa de bo pot haver-hi hagut en els seus dubtes. Segurament la *x-* de la forma castellana no ve de la *x* greco-llatina de *ἔξιμτος* —font exclusiva de la cat-oc., fr. i al—; sinó de la contaminació d'aquesta, per part de l'àr. *šāmi* (que en vulgar segurament sonava *šāmi*), gentilici de l'àr. *Šām* 'Síria' (que vulgarment s'usa com a nom de la ciutat de Damàs) Que a Síria i a Damàs es fabricaven teles, és ben sabut; i ens consta que aquest gentilici ha quedat en àrab vulgar com a nom de certes teles: Dozy (*Suppl* I, 716a) n'aporta dues notícies: una d'Espinà (en la *Rev d'Or, Algérie et Colonies*, de 1851, crec relativa a Algèria, de «étouffes indiennes»), i una altra d'un viatger anglès de 1821, «chemise en soie rayée que portent les femmes à Morzouk». També deu ser derivat del nom de les teles sirianes, el persa *šāma* que consta com a 'vel de dona' i potser designà altres teixits, car d'ell deriva (amb el conegut sufix persa, però no hi ha arrel irànica que ho expliqui) *šāmāk* 'vestit curt de dona fins a genoll', 'camiseta que es posa sota la camisa etc. perquè la suor no taqui els altres vestits' i 'sostenidor dels pits' (Steingass, 725a5, b4). És probable que el *xame* castellà de 1275 també vingui d'aquesta acc. tèxtil de l'àr. *šāmi* 1

DERIV : *Samitell*

1 No sabent fonètica, el Sr. Rodon no s'adona que, contra el que diu: *hexamitos* només pot ser creació grega i no pas adaptació llatina d'un mot oriental; que és impossible que el nom àrabo-persa pugui venir del del *šām* ni del d'un cervo «*dgir*»; que *schri-* en la grafia *schameh* no és cap grup de consonants sinó mer símbol del so *š*; que els teixits *catexans* i *catafictos* que cita a la p. 118a (formes inexactes?) no poden ser creacions «latines» sinó derivats formats amb el prefix grec *κατα-*: cf. *κατάμτος* «garni de cordes tordues», *κατάφυτον* 'certa planta' que ja són grecs clàssics (*καταφυτός* significaria 'propri per refugiar-s'hi o protegir-s'hi') Potser es tracta d'altres creacions del grec bizantí a base d'això i d'*ἔξιμτος*.

Samitier no és cognom cat. (*AlcM*) sinó aragonès del nom del poblet de *Samitier* en el Sobrarbe, amb sufix ibero-basc *-TERR* (cf. *Samanués* > *Somanés*, *Btr.* z *Nfg* VIII, 206) *Samontà*, *V. munt Sampar*, del cast. ZAMPAR; cpt. *sampa-ostres* *Samparrallada* i *sampastrada*, formacions híbrides (com *samallics* supra) amb *sanca/XANCA*: aquesta amb *empastrada* (III, 303a32, 87), aquella amb *emparrellada* (*PARRA*) *Samsònia*, *samsosier*, *V. samfana*

Samovar (*DFa*), mot rus que pròpiament significa 'escalfant (-var) per si mateix (*samo-*)'.

SAMUGUES, 'dispositiu de fusta, compost de dues barres amb travessers, que serveix per transportar productes agrícoles, lligant-lo amb fortes cordes al bast d'un animal', 'aqueixes (i altres) sogues', del llatí *SAMBŪCA* 'màquina de guerra en forma de pont llevadís amb travesses': travessers proveïts de cordatge